Be jokios abejonės Paragaudžio piikapiai yra vieni iš ankstyviausių vakariniame regione pakraštyje. Čia dar pastebimos senesnės laidosenos tradicijos - keli akmenų vainikai pilkapyje.

Ekspedicija atliko ir gelbėjamo pobūdžio tyrinėjimus Kvėdarnos miestelio PV pakraštyje, prie keliuko į Padievaičio piliakalnį. 1985 m. pavasarį, kasant duobes naujų namų pamatams, čia buvo suardyta keletas vėlyvojo geležies amžiaus žmonių kapų, žirgo kapas. Paaiškėjo, kad Kvėdarnos kapinyno, jau žinomo archeologams iš atsitiktinių radinių, ribos yra daug platesnės. Pavyko surinkti iš vietinių gyventojų dalį suardytų kapų įkapių. Tai vytu lankeliu antkaklių fragmentai, įvijinis žiedas, rombinis kabutis, dvinariai žąslai su grandimis galuose.

Čia atidengtas apie 130 m^2 plotas. Ariamos žemės sluoksnyje (apie 20-25 cm gylyje) aptikta sudegintų žmonių kauliukų, žalvarinių karolių, žiedas pastorinta priekine dalimi, fragmentas , pasaginės segės žvaigždiniais galais, apdegęs geležinis peilis, kitų daiktų fragmentai. Matyt, tirtame plote kapai buvo suardyti ariant lauką. Sprendžiant pagal įkapių likučius, nedeginti mirusieji Kvėdarnos kapinyne laidoti apytikriai X-XI a. Sudegintųjų kapai turėtų būti vėlyvesni. Kai kurie vyrai buvę palaidoti su žirgais, žirgai laidoti su apranga.

Jonas Stankus

BANDUŽIŲ PLOKŠTINIO KAPINYNO TYRINĖJIMAI

Bandužių kapinynas yra Klaipėdos miesto P pakraštyje, plento Klaipėdos Vakarų laivų remonto įmonė-Rimkai kairėje pusėje, apie 85-95 m į Š nuo plento. Čia stūkso neaukšta kalvelė, ištįsusi V-R kryptimi. Jos PR dalyje yra senos kaimo kapinaitės, iš V - dirvonuojantis laukas, iš Š - pievos.

Žvalgomojo pobūdžio tyrinėjimai čia buvo vykdomi 1974 m. (žr.: ATL 1974-1975 metais. V., 1978, p. 70), bet paminklo ribos liko neaiškios. Klaipėda artimiausiu metu pasieks ir kalvą su Bandužių kapinynu. Todėl 1985 m. Klaipėdos miesto LDT vykdomojo komiteto užsakymu MAII pradėjo platesnius šio kapinyno tyrinėjimus. Kapinyno V dalyje ištirtas 510 m^2 plotas ir aptikta 13 kapų. Mirusieji laidoti nedeginti. Sprendžiant pagal įkapes, 6 kapai skiriami moterims, 5 vyrams, o 2 - neaiškūs. Kapai suardyti ar apardyti dirbant žemę, kasant bulviarūsius, o gal net lobių ieškotojų. Todėl ne visų kapų duobių kontūrai išsiskyrė. Tik kapų Nr. 13-15, 17-19 ryškesni kontūrai buvo matyti. Kapų duobių dydis 60-96x140-220 cm. Mirusieji laidoti 30-135 cm gylyje. Jų griaučių fragmentai teišlikę tik keliuose kapuose: Nr. 12 - blauzdikaulių dalys, Nr. 13 - šonkaulių žymės, Nr. 18 - šlaunikaulių, Nr. 22 - kaukolės fragmentai. Prie kapų Nr. 15-17, 20, 22 aptikta suardytų akmenų vainikų. Laidota galva į R, P, V, ŠV, Š, ŠR, tačiau vyrauja mirusiųjų laidojimas galvomis į ŠV, Š, ŠR.

Vyrų kapuose Nr. 14 ir 21 rasta arklių dantų. Tai leidžia manyti, kad kartais vyrui į kapą buvo įdedama žirgo galva.

Ir moterų, ir vyrų kapuose rasta žalvarinių papuošalų, darbo įrankių, tačiau moterų kapuose papuošalų daugiau.

Moterų kapuose rasta: vytinių, tordiruotų dvigubu lankeliu antkaklių, viena šaukštinė antkaklė, lazdelinių ir statinėlinis smeigtukų, lankinių žieduotųjų ir pasaginių segių, įvijinių juostinių ir storagalių apyrankių, įvijinių žiedų, įvijų, gintaro karoliukų. Iš darbo įrankių moterų kapuose rasta peilis (į. Nr. 24), yla (k. Nr. 22), verpstukų (k. Nr. 22, 23). Turtingiausias iš moterų kapų yra kapas Nr. 22. Jame rasta antkaklė tordiruotu lankeliu, lankinė žieduotoji segė, apvara iš 9 žalvarinių rantytų karoliukų, 5 įvijų ir 3 grandelių, storagalė apyrankė, įvijinis žiedas, lazdelinis smeigtukas, yla ir smiltai-

nio verpstukas. Moters kape Nr. 24 rastos 3 varinės Romos monetos.

Papuošalų vyrų kapuose nedaug. Kapuose Nr. 15 ir 16 rasta po lankinę kryžine kojele segę. Kiek daugiau papuošalų buvo vyro kape Nr. 21.

Iš darbo įrankių vyrų kapuose rasta peilių (k. Nr. 15, 16, 21), dalgio fragmentai (k. Nr. 20), įmovinių kirvių (k. Nr. 15, 20). Beveik kiekviename vyro kape rasta įmovinių ietigalių. Turtingiausias vyro kapas Nr. 21, kuriame rastos įvijinė, gyvuliniais, siaurėjančiais galais ir su buoželėmis galuose apyrankės, peilis, įmovinis ietigalis ištęsto rombo plunksna.

Dalis kapų buvo suardyta, todėl kapinyne gausu (virš 40) atsitiktinių radinių. Tarp jų - juostinių ir storagalių apyrankių, lazdelinių smeigtukų, lankinė laiptelinė segė, įvijinių žiedų, apkalų, peilis, pentino ir žąslų fragmentai.

Pagal įkapes kapinyną tenka datuoti II-XI m.e. amžiais.

Jonas Stankus

ANTRASIS PLOKŠTINIS GENČŲ KAPINYNAS

1985 m. MAII (žr.: ATL 1982 ir 1983 metais. V., 1984, p. 90-92) tęsė šio kapinyno (Kretingos raj.) tyrinėjimus, pradėtus 1983 m. (1984 m. kapinynas netirtas). Buvo tiriama PR kapinyno dalis - palei pat Akmenos upės skardį. Ištirtas dar 80 m^2 plotas ir aptikti 9 kapai (1 nedeginto ir 8 sudegintų mirusiųjų). Tarp deginlinių kapų aptiktas 1 dvigubas. Nedegintas mirusysis kape Nr. 29 palaidotas 60 cm gylyje, o sudegintieji - 50-70 cm gylyje. Kapų duobių dydis 90-120x120-270 cm. Sprendžiant pagal įkapes, 5 kapai (Nr. 24-27A, 30) skirtini moterims, o 4 kapai (Nr. 27B, 28, 29, 31) - vyrams. Pastebėta, kad kai kurių sudėgintųjų pa-